

UNUM INSTAR OMNIUM
ANALYTICE DIDUCTUM

Sive

QVÆSTIO

An & quomodo ex singulari univer-
sale recte probari possit?

quam

EX DECRETO

AMPLISSIMI COLLEGII PHILOSOPHICI
PRO LOCO

in Eodem more Majorum rite
obtinendo,

publicæ doctorum συζήτησός exponit

M. CHRISTOPHORUS Ständer/

Numburg.

RESPONDENTE

IOHANN E Daumen/

Naufesa - Thuring.

In Illustri Salana

ad diem Mart.

H. L. Q. C.

Jenæ, Literis Bauhoferianis, Anno 1685.

Venerando Ministerio Leucolimnensi,
DN. SUPERINTENDENTI,
V I R O

Maxime Reverendo, Amplissimo, atque Excellentissimo
DN. KILIANO Stißer / Scholæ
Ibidem Sen. Inspectori Gravissimo,

DN. ARCHIDIACONO,
V I R O

Plurimum Reverendo, Amplissimo, Clarissimoque
DN. M. JOH. MARTINO Gobeck /
DN. DIACONO,
V I R O

Admodum Reverendo, Clarissimo ac Doctissimo
DN. M. JO. CHRISTIANO Wenige /
Nec non Status Politici Bigæ,
V I R O

Præ-Nobilissimo, Amplissimo, Consultissimo atque Excellentissimo
DN. CHRISTIANO Bießling /
Præfecturæ Ducal. Saxo-Leucolimnensis Præfecto
longe Gravissimo,
Ut & V I R O

Clarissimo, Consultissimo & Doctissimo
DN. JOHANNI Meyer / Præ-
fecturæ ibidem Ducal. Saxo-Leucolimn. Aduario Meritissimo,
DNN. Mœcenatibus, Promotoribus, Patronis atque
Fautoribus maxime suspiciendis,
Dissertationem hanc in sui suorumque studiorum commendationem
& devoti ad obsequia animi declarationem offert, dedicat
Johann Daume / Respondens.

*Moderante supremo rationis no-
stræ Moderatore!*

§. I.

Quanto inter mortales bono fit bonæ consequentiæ rectior usus, haut quæquam facile, qui quidem hominem esse meminerit, & summo rationis Arbitro facultatem ratiocinandi acceptam ferat, ambigere posse, persuasissimum est. Qui enim anilibus nugis aures præbere vacivas recusat, huic defæcatæ veritatis amore ducto religio fuerit, in rebus magni momenti, quasque nosse penitus haut parum nostra interest, aut ignorare, aut non attendere consequentiam eliciendi rationem. Finge tibi in quocunq; foro quascunq; materias, sume tibi aliorum examinanda placita, tuum quoque sensum, quo abundare forsan non abs re videris, cum aliis communica; ineptus tamen eris sapissime, nisi probe istam, quam vocare sic artem liceat, calleas, quæ te recedentem a regia veritatis via revocet ad eandem, ac reducat. Sive igitur quæstio agitetur, sive controversia expendatur, necessum est, ut illud, quo de quæritur, per aliquod notius vel demonstretur, vel rejiciatur. Atque hoc est formaliter procedere, cum alias nulla foret disceptatio, nullum controversæ quæstionis examen, hoc si non esset. Quare ne subeat mirari, si dixerimus, *non disputare illum, sed nugari, si quis disputare velit, & rationem eliciendi consequentiam aut ignoret, aut non observet*, ut verba Cornelii Martini nostra faciamus, quibus utitur in *aurco de Analys. Log. Tract. p. m. III.* Nisi enim omnem rationem & ratiocinationem quis ejuravit, fateri debet, id ita esse: Bona consequentia est bona forma: Et mala consequentia concludere est concludere

ex iis, ex quibus non sequitur, quæ est manifesta contradic-
tionis implicatio, quod est sequelam, sine tamen sutela, facere.

§. 2. Caterum vel ex eo dignitatis sibi multum vendi-
cat verior consequentiam eliciendi ratio, quod eandem Deo
ter optimo terque maximo sua debere incunabula, liquido con-
stet. Nam ceu ex *magno Hipponensium Episcopo* docet *lauda-
tissimus Cornelius Martini*, p. 68. *seq. veritas connexionum non
instituta, sed animadversa est ab hominibus, & notata, ut eam
possint vel discere, vel docere: Ita v. g. hoc, ut consequenti ab-
lato auferrî etiam necessario debeat, quod præcedit, non institue-
runt homines, sed ostenderunt.* Non instituerunt, sed menti-
bus suis jam tum insitum observarunt ab eo, a quo sunt omnia,
quæ sunt. Quid? quod ipse Deus sapientissimus ad nostram
condescendens quasi imbecillitatem hoc modo hominum se
accommodet captui. Neque enim divinæ suæ scientiæ in eo
it consultum, quippe cui sunt omnia magis præsto, quam quod
maxime; quando unice nostri causa in verbo revelato necit
quandoque consequentias, aut certe talia revelat, ex quibus,
interventu bonæ sequelæ, varias deducere conclusiones in-
tegrum censetur. Agit enim Deus, & loquitur cum homini-
bus, ut sunt homines, hoc est, ut ratione recte uti, & per hanc
unum ex altero colligere valent. Hinc quando revelavit no-
bis e. g. omnes homines esse baptizandos; infantes etiam ba-
ptizandos esse, tacite innuit. Pariter cum instar immundi
panni justitiam nostram se habere docuit, omnem ipsi opinio-
nem meriti simul penitus derogavit. Quod si non dixerunt
homines consequentiarum leges, sed Deus ipse tulit, ac pro-
bat etiamnum; quis quæso de nihilo esse harioletur regulas &
momenta consequentiarum expendere, atque in eo dignoscere cu-
ratius, quid distent æra lupinis, quidque inter verum & falsum,
inter bonam consequentiæ rationem & sophisticam deceptiun-
culæ imposturam discriminis intersit; quæ syllogisandi ratio in
Sacris etiam obtineat, an vero detur, aut dari possit, quæ videatur
merito lenervis? Operæ proinde pretium facturum credimus,
si quis in tali materia nobilissima enucleanda paulo defudarit.

§. 3. At enim mella plerunque tegunt apes, & spina ro-
fas

fas armare solet, nec deest certe sua, quæ præsentem premat
 materiam, difficultas. Quo enim pulchrior hæc doctrina, eo
 pluribus exposita est dissensionum divortiis, imo nonnunquam
 Sophistarum strophis, ut facile heic fuerit, nisi quis oculatus
 bene ceu Lynceus extiterit, fumum arripere pro auro, & ob-
 jecto glaucomate opertæ vim veritatis frustra tentare. Nam,
 ut *Plautino loquamur labio, in Captivis Act. II. sc. II. v. 5. qui ca-*
vet, ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet: Etiam
cum cavisse ratus est, sepe is cautor captus est. Ve-
 rum quoties ad lapsum via pronior, toties cautela & magis
 circumspecta opera maxime utendum erit. Bene profecto ha-
 bet *πυλὸν θρόνον* illud: *Τ' ἀνώτερον καλλίω*, siquidem quæ ini-
 tio plus molestiarum, deliciarum quoque plurimum ultimo fe-
 runt. Itaque in præsentem nobis animus est, utilissimam talis
 generis quæstionem pro ingenii modulo pertractare, atque nunc
 de eo dispicere: *An & quomodo unum instar omnium in proban-*
do esse possit? Seu: An & quomodo ex singulari universale, ob-
servatis rite observandis, in sacris & alibi deduci possit? Tu ve-
 ro, L. B. si Tibi altius infederit animo illud Aristotelis: *Μία*
χελιδὼν ἕασι 3 ποιῆ, 8δὲ μία ἡμέρα: ἔτω ἢ 8δὲ μακρότερον καὶ
εὐδαιμόνα μία ἡμέρα, 8δὲ ὀλίγον χρόνον. *Ver nec una fa-*
cit hirundo, nec unus dies: Et beatum hominem eodem modo nec
unus dies, nec breve facit tempus Lib. I. Ethic. c. 6. sique adeo
unum instar omnium esse posse, absolum fortassis a veritate du-
xeris; veniam tantisper rogatus adsertioni dabis, donec, expen-
sis rationum momentis, non hirundinem istam esse credas sub
tecto haut ferendam, ceu Pythagorærum svadet regula; sed vo-
cem ipsissimæ veritatis, quæ recte philosophantium aures suo
quodam jure debeat circumsonare.

§. 4. Sed heic non abs re fuerit, occasionem, quæ no-
 bis subnata fuit, hanc eandem quæstionem ventilandi, edisse-
 rere. Cum nimirum certum sit, magnum consequentiæ pon-
 dus, vimque incredibilem in omni rerum genere deprehendi;
 cum præterea constet, hanc non ex ociosorum hominum pro-
 prio cerebello prodiisse, nec sub velo humanæ institutionis
 contemnendam esse, quippe quæ suam Deo debeat originem;

quæri poterat: *Anne Scriptura sacra quadrent etiam, ac debeant semper quadrare ad istas bona consequentia regulas? Ubi sicut impium esset, vel cogitare velle, quod Spiritus Sanctus, ipsa Veritas & Sapientia, uspiam neccat consequentiam sine sequela, & conclusionem deducat ex iis præmissis, ex quibus non sequatur: Ita reclamare nihilominus videtur, quod nonnunquam in Scripturis ex singulari deducatur universale, adeoque a particulari ad universale procedatur, cui tamen commune Philosophorum Synedrium πῦξ καὶ λὰξ contraniti, atque διαρρήδλω obluctari experientia testis classica loquitur: Non igitur nobis hoc loco dicam graviolem scriptum iri persuasi fuimus, si modeste diduxerimus, an & quomodo is hic probandi modus & valeat quandoque, & vel in Philosophia suis minime destituatur exemplis.*

§. 5. Prius autem, quam in ipsam causæ arcem penetremus, quædam, quæ majorem lucem mox dicendis possunt accendere, veniunt explicanda, ne obscurum sit, *quid singularis, quid universalis, quid consequentia* nomine nobis veniat heic loci. *Singulare igitur & universale* tum de rebus, vel τῶν ἀνευ συμπλοκῆς λεγομένοις usurpantur, tum de propositionibus, vel τῶν κατὰ συμπλοκὴν λεγομένοις. Utroque modo sumuntur vel absolute, vel respectively. Absolute de rebus accipiuntur, quando Aristoteles ait, rerum alias esse universales, alias singulares ὡς ἐσμην. c. 7. Et universale quidem describit quod (pluribus inesse) de pluribus predicari aptum sit, singulare, quod (pluribus inesse) de pluribus predicari nequeat. Respectively de rebus accipiuntur, quando Aristoteles singulare, quod ipsi est τὸ κατ' ἑκάστον, ita accipit ut etiam universale complectatur comparatum cum eo quod est magis universale; sicut homo respectu animalis est singulare, quia est minus universale, & minus late patet, quam animal. At quando ad complexa seu enunciationes singulare & universale spectant, absolute singulare dicitur propositio, cujus subjectum est singulare, ut: Socrates est sapiens; Socrates non est sapiens, ὡς ἐσμην. c. 7. Universale autem (quod respectively tali modo non sumitur) est propositio, quæ predicatum subjecto omni vel nulli inesse dicit. Lib. I. pr. c. I. Pariter quando ad enunciationes spectant, singulare respectively etiam

etiam *universale* dicitur comparatum cum eo, quod est magis universale; sicut hæc enunciatio: Omnium contrariorum eadem est disciplina; est singularis seu singularior. Ista autem: Omnium oppositorum eadem est disciplina; est universalis seu universalior. Coeterum extra dubium positum videtur, certo modo *singularem enunciationem* complecti & *particularem*; quod tamen parum facit ad præsentem Helenam. Intelligimus ergo heic potissimum per *singulare ac universale propositiones singulares, maxime vero absolute tales; ac universales* (quæ scil. *expresse appositum habent signum universale*; cum aliud sit propositio universalis vera, & aliud propositio universaliter vera) & sensus quæstionis huc redit: *An ex puris præmissis absolute singularibus ad universalem conclusionem consequentia valeat?* hoc est: *An ex veris præmissis singularibus vera conclusio universalis deduci possit?*

§. 6. Ulterius in antecessum quædam notanda veniunt (1) supponimus, prædicatum conclusionis, seu majorem terminum non solum subjecto singulari, sed omnibus illius speciei individuis communiter competere, ac omnibus quoad illud prædicatum eandem esse rationem, ita quidem, ut subjectum hoc referat quasi totam speciem, & prædicatum subjecto isti essentielle sit, aut, si extræssentiale, competat tamen ut necessarium. Exempli gratia, bona est concludendi ratio: *Justitia Aristidis servat medium. Justitia Aristidis est Justitia. Ergo omnis Justitia servat medium: E contrario vacillat isthæc: Abraham juste filium suum hostiam destinat. Abraham est homo. Ergo omnis homo juste filium suum hostiam destinat.* Supponimus ergo & hoc, quod istud oporteat semper prius constare, aut solidissime probatum esse, quod, quæ est ratio singularis, eadem & non alia sit universalis; ita quidem, ut propositio singularis non virtute propria inferat conclusionem universalem, sed virtute alius universalis, cujus veritate nititur. Verbi gratia hæc argumentatio: *Virtus Aristidis servat medium. Virtus Aristidis est Virtus. Ergo virtus servat medium; nititur veritate illius: Quæcunque est ratio unius numero Virtutis, eadem est ratio omnis virtutis. Atqui unius numero virtutis ratio est* (quod postmodum

dum probatur exemplo virtutis Aristidis, quæ est una numero virtus) ut fervet medium: Ergo omnis virtutis eadem ratio est, ut fervet medium. Hoc sedulo & semper notatum volumus. (2) Secundo loco monemus, consequentiam, quæ vi vocis dicit sequelam unius ad alterum, esse vel formalem, seu formaliter bonam, vel materialem, seu materialiter bonam. *Illæ est, cum in nulla alia consequentia, quæ est similis forma (hoc est quæ constat æque multis terminis eodem ordine dispositis, & æque multis propositionibus, eandem quantitatem & qualitatem habentibus; vel quæ est ejusdem figura & modi, Conf. Phil. Dutrieu tr. 3. part. 1. cap. 1. artic. 2) dari potest antecedens verum consequente falso. Hæc verò est cum in nulla alia consequentia, quæ est similis formæ ac materiæ (consequentia similis materiæ dicuntur, in quibus vel est idem terminus inferens & illatus, vel saltem eadem est habitudo inter terminum inferentem & illatum, ut quando utrobique terminus inferens est species, terminus vero illatus est genus) dari potest antecedens verum consequente falso. Vid. Phil. Dutrieu cit. loc.* (3) Nec illud sicco prætereundum pede, syllogismum esse vel δεικτικόν, qui scilicet recta viâ ex duabus propositionibus in certa figura & modo infert conclusionem, h. e. propositam quæstionem, de qua quærebatur, *Vid. Arist. 1. pr. c. 22.* Vel ἐξ ὑποθέσεως, qui rursus vel est εἰς τὸ ἀδύνατον ad impossibile ducens, ubi ex contradictoria illius partis quæstionis, seu conclusionis, quæ probanda est, & alia propositione vera vel saltem ab adversario concessa infertur conclusio manifesto falsa: Quia autem in bona forma conclusio falsa esse nequit, nisi una ex præmissis sit falsa; altera autem præmissarum in tali syllogismo vera est; ideo patet, falsam esse contradictoriam illius partis quæstionis vel conclusionis, quæ probanda est, ipsam vero conclusionem, quam probare animus erat, veram esse. *Vid. Venerandi DN. D. Beckmanni Nostri Institut. Log.* Vel κτ̄ μεταλήψιν secundum transumptionem, quando quæstio vel conclusio probanda transfertur in aliam hac hypothese & conventionem, ut, si hæc fuerit probata, ipsa conclusio, de qua quæstio est, pro demonstrata habeatur; ubi id, in quod proposita quæstio transfertur, quodque directe concluditur, τὸ μεταλαμβάνόμενον vocatur; quæstio

stio autem, quæ in aliam transfertur, quæque oblique demon-
stratur, τὸ ἐξ ἀρχῆς audit. Sicut autem conventio potest es-
se tacita, vel expressa; ita syllogismus, qui vel hac vel illa ni-
tatur, variare potest; & videtur syllogismus, qui expressam
supponit conventionem, commode ἐξ ὁμολογίας vel Διὰ συν-
θήκης ὁμολογούμενος, is autem, qui tacita nitatur conventionem,
metalepticus absolute vocitari posse.

§. 7. Quibus nunc prælibatis facillimum evadit exponere,
in quonam cardine præsens nostrum ζήτημα vertatur? Quippe
huc mens nostra redit: *An ex puris singularibus tum, quando
medio termino, tanquam singulari totam representanti speciem
prædicatum jungitur, quod omnibus aliis individuis sub specie
ista contentis peræque ac necessario, vi universalis propositionis, cu-
jus veritas in confesso est, competit, in certa figura universalis
conclusio recte inferatur, ubi, quod de singulari affirmatum erat,
universaliter affirmetur de specie; ita quidem, ut, si conclusio ista
non δεκτικῶς ac ostensive, per transumptionem tamen, & factam
vel tacitam, vel expressam conventionem sequatur, vel etiam sine
metalepsi consequentia non quidem formali, at materiali recte ac
rite talibus e præmissis deducatur?*

§. 8. Nulli autem dubitamus affirmativæ subscribere sen-
tentia, haut evanida conjectura persuasi, verum certa ratione
nixa, collectionem talem, si dicto modo sese habeat, firmissimo
stare talo. Lubet ob meliorem rei intellectum exemplum sta-
tim subjungere. Ita bona est sequela: Petrus pœnitentiam a-
gendo veniam peccati impetrat. Ergo omnis homo credens
pœnitentiam agendo veniam peccati impetrat. Ubi certe Pe-
trus hoc quidem in passu & respectu hujus prædicati totam quasi
refert speciem humanam; cum, quæ sit ratio consequendi ve-
niam peccati in Petro, eadem & non alia sit in omnibus homi-
nibus; quid prohibet igitur, quo minus de homine in universum
prædicetur, quod de Petro ita prædicari constat, ut eadem ratione
de omnibus, qui Petri sunt similes, prædicari posse ac debere cer-
tum sit? At, ut res clariori radiet luce, formabimus integrum
syllogismum: Petrus pœnitentiam agendo veniam peccati
impetrat. Petrus est homo credens. Ergo omnis homo
credens pœnitentiam agendo veniam peccati impetrat. Quam

B

con-

conclusionem dicimus recte inferri, consequentia scilicet materiali, si *δεικτικῶς* ac directe ex his præmissis illatam putemus: Quod si statuendum sit, veluti est, ex istis præmissis consequentia formali ac directe deduci debuisse isthanc conclusionem: Ergo quidam homo credens pœnitentiam agendo veniam peccati impetrat; in cuius locum ob universalem eandemque rationem statim ista, prolixitatis evitandæ causa, substituta fit: Ergo omnis homo credens pœnitentiam agendo remissionem peccati impetrat; (cum alias duplici syllogisatione opus fuisset, partim quidem ista: Petrus pœnitentiam agendo veniam peccati impetrat. Petrus est homo credens. Ergo quidam homo credens pœnitentiam agendo veniam peccati impetrat; partim hac: Quæcunqve est ratio impetrandæ remissionis peccatorum in aliquo homine, seu in Petro, eadem est in omni homine. Atqui in aliquo homine seu in Petro pœnitentia est ratio impetrandæ remissionis peccatorum. Ergo pœnitentia etiam est ratio impetrandæ remissionis peccatorum in omni homine, & consequenter: Omnis homo (credens) pœnitentiam agendo remissionem peccati impetrat;) putamus per *μετάληψιν* & tacitam quasi conventionem id optime fieri posse; quoniam probata hac: Quidam homo credens pœnitentiam agendo remissionem peccati impetrat; ob eandem, universalemqve rationem, quæ supponitur, & hæc concedenda veniat: Omnis homo credens pœnitentiam agendo remissionem peccati impetrat.

§. 9. Videbimus, quibus superstructa fundamentis sententia nostra ruinam haut ita facilem metuat. Primum suppeditat *B. Stablius in subtilissima Disput. de Consequentia a particulari ad universale.* Quicquid necessario & tanquam essentielle convenit uni singulari, id convenit (universaliter) toti speciei specialissimæ (propterea quod species specialissima continet totam essentiam individuorum.) Atqui quod in collectione a singulari ad universale de uno singulari prædicatur, necessario & tanquam essentielle convenit uni singulari. Ergo quod in collectione a singulari ad universale de uno singulari prædicatur, convenit (universaliter) toti speciei. Quid heic dici potest clarius? Sane si essentia rerum sunt æternæ, hoc est, si perpetua datur connexio in propositionibus essentialibus inter prædicatum & subjectum, id

id, quod prædicatur de singulari, si non etiam de specie specialissima prædicari posset, esset simul singulari essenziale, & non esset: Esset, quia supponitur, quod sit prædicatum, quod de isto subjecto singulari prædicetur essentialiter, h. e. vere, necessario, & ita, ut ratio a priori dari nequeat: Non esset, quia non competeret toti speciei specialissimæ, cum tamen nihil competat essentialiter individuo, nisi etiam toti speciei specialissimæ competat, quippe quæ continet totam essentiam individuorum. Coeterum quando prædicatum non quidem est essenziale, at necessarium tamen; adhuc consequentia materiali conclusionem universalem exinde inferri posse, argumento eodem inducti, mutatis nimirum mutandis, credimus; quia id, quod necessarium est, quam rationem habet in uno, eandem certe habet in omnibus, alias non esset necessarium.

§. 10. Alterum argumentum, quod itidem *B. Stablio* debemus, sic habet: Quæcunque argumentatio materiam obtinet idoneam formandis propositionibus, quæ in legitima forma inferant eandem conclusionem, vel aliam ejusdem valoris, aut ex qua illa necessario sequitur; ea concludit necessario vi materiæ, adeoque consequentia materiali. Atqui hæc nostra argumentatio, ubi unum instar omnium valet, est hujuscemodi. Ergo stat conclusio. Nam quod minorem attinet; certe ex hac nostra argumentatione contexti possunt propositiones constituentes syllogismum in prima figura; sicut v. g. ex hac: Liberalitas Cimonis consistit in medio. Liberalitas Cimonis est liberalitas. Ergo omnis Liberalitas consistit in medio; contexti possunt hæc propositiones constituentes syllogismum in prima figura: Quodcunque necessario & essentialiter convenit liberalitati Cimonis, convenit omni Liberalitati (quia scilicet Liberalitas Cimonis sub Liberalitate tanquam specie specialissima continetur, at quicquid necessario & ut essenziale convenit individuo, convenit toti speciei specialissimæ, seu omnibus sub ea contentis, quod supponimus.) Atqui $\tau\delta$ consistere in medio necessario & essentialiter competit Liberalitati Cimonis. Ergo $\tau\delta$ consistere in medio convenit omni Liberalitati, & consequenter omnis Liberalitas consistit in medio. Huc etiam alias accedit, quod nostra argumentandi ratio talis est, ut in nulla similis for-

mæ & materiæ præmissis veris conclusio falsa possit sequi; quando-
docunqve enim de eodem individuo affirmatur primo id, quod
convenit ei necessario & essentialiter, deinde id, sub quo tanquam
sub specie specialissima continetur individuum; semper efficie-
tur inde conclusio universalis prædicati prioris de prædicato
posterioris propositionis; id quod inductione constare potest;
ecquis ergo subdubitaret amplius, unum instar omnium esse pos-
se ac debere, ita ut consequentia materiali id genus collectionis
nitatur?

¶. II. Conabimur rem porro suis perfvadere rationibus. I-
gitur extra controversiam positum videtur, a singulari ad particu-
lare, itemqve a singulariori ad magis universale formalem dari
consequentiam. Nam sicut expositivus syllogismus omnes
partes boni syllogismi explet, ut ipsi non solum definitio syllo-
gismi competat, sed etiam figura & modus respondeant, imo
principium istud, quo innituntur omnes syllogismi: Quæcun-
que sunt eadem uni tertio, illa sunt eadem inter se: Vel: Quo-
rum unum est idem uni tertio, a quo alterum est diversum; illa
sunt diversa inter se; multo distinctius in hoc exerceatur; ita ni-
hilo secius syllogismus de medio singulari, cujus expositivus
quædam species est, bene habet. Quis enim id genus syllogis-
mos: Christus est ἀναμάρτητος. Christus est verus homo. Ergo qui-
dam verus homo est ἀναμάρτητος: Gloriosissimus Leopoldus ful-
get Imperatoria dignitate. Gloriosissimus Leopoldus est Germa-
nus. Ergo quidam Germanus fulget Imperatoria dignitate:
Item: Virgilius est Poëta. Virgilius est homo. Ergo quidam
homo est Poëta; quis, inquam, hos & similes virgula censoria
perstringeret; cum formalem dicant consequentiam, semperqve
ex præmissis singularibus vera conclusio particularis pure talis se-
quatur. Notanter dico: Pure talis; si enim conclusio præter
hoc, quod particularis est, dicat etiam excessum aliquem, & in
plurali ponatur, v. g. in allatis exemplis: Ergo quidam homi-
nes sunt ἀναμάρτητοι: Quidam Germani Imperatoria dignita-
te fulgent: Quidam homines sunt Poëtæ; nulla adest formalis
consequentia. Pariter quis non ferret sic argumentantem: O,
liberalitas consistit in mediocritate. O, liberalitas est Virtus. Er-
quædam virtus consistit in mediocritate; O, homo vivit.
Omnis

Omnis homo est animal. Ergo quoddam animal vivit?
Ubi tamen rursus progressus fit a singulariori ad magis u-
niversale, nempe a liberalitate ad Virtutem, ab homine ad
Vivens. Nam in tali casu a singulari valet consequentia ad
universale, non tamen universale universe seu distributive acce-
ptum, hoc est, sequitur tunc conclusio formaliter, quæ tamen
præfixum habeat signum particulare, non autem universale. Jam
præmissis hisce nihil absurdi videmus, si quis adserat, universa-
les quoque conclusiones nonnunquam loco particularium recte
substitui. Si enim ex singularibus sequitur particularis conclu-
sio, sequetur etiam universalis, propter hanc hypothesin, quod,
quanquam singulares propria virtute inferre nequeant universa-
lem propositionem; queant tamen adjunctæ regula universali. Sive
igitur ex præmissis istis deducas conclusionem particularem, quæ
formaliter & immediate sequitur; sive universalem, quæ non ni-
si vi materiæ sequitur, perinde feceris, cum una in alteram opti-
me transferri possit, & si una sit vera, alteram propter universa-
lem eandemque rationem veram quoque esse oporteat. Cæte-
rum difficultatis nihil habet de syllogismo metaleptico, sitne usus
ejus, necne; cum non solum præstantissimi Philosophi, verum
etiam ipsa ratio satis pro eodem loquantur.

§. 12. Favet nobis in negotio præsentis & alia ratio, qua
evinci potest, Unum instar omnium in probando censeri posse.
Nimirum optimum argumentandi genus inductionem esse, quis
nescit? Nituntur fane hac eadem pleræque omnes demonstra-
tiones, quippe quæ inservit probationi primæ ac medio caren-
tis propositionis, *vid. Aristot. 2. pr. c. 23. & 2. post. c. 18.* Unde
colligere tenemur ex notioribus nobis notiora natura, nimirum
universales propositiones, a primis statim pueritiæ annis, ex
quibus per inductionem notis educantur conclusiones per syllo-
gismum demonstrativum. Universalia enim sine inductione
cognoscere ac inductionem sine sensu facere absonum videtur.
Conf. Hartvici Wichelmanni Analyticam p. 29. & 30. Uti ve-
ro ex omnibus singularibus deducere licet universalem propo-
sitionem; ita ex uno singulari cur non idem fieri possit, haut
video, si quidem certus sim, eandem rationem esse in reliquis
individuis respectu hujus vel illius prædicati, quæ in hoc est.

Hinc *Job. Bapt. Monlorius* docet, si inductio fiat in rebus necessariis, & quæ per se conveniunt, quamvis aliquot tantum singularia sint enumerata, recte colligi universum, propterea quod id, quod necessarium est, quam rationem habet in quibusdam, eandem habeat in omnibus, in *Schol. in 2. pr. C. 23.* Hoc si verum est; in rebus necessariis quoque, & quæ per se conveniunt, sicut ipse loqui amat, recte colligitur universum, quamvis unum solum singulare loco antecedentis sit adductum. Non enim minus eam rationem habet in omnibus id, quod necessarium est, quam habet in uno, atque quam habet in quibusdam. *Vid. B. Stablium in laudata Disput. Conf. Mich. Piccarti Disputat. de Inductione §. L. seqq. quæ habetur in Philos. Aldorpbina num. XXIV.*

§. 13. Tandem ipsum *Philosophum* heic $\delta\mu\acute{o}\psi\eta\sigma\theta\upsilon\nu$ nobis habemus, qui *2. pr. c. 24.* reliquit ipse modum inferendi conclusionem universalem ex præmissis singularibus; quando scilicet *argumentationem exemplarem* proposuit, qua majus extremum probatur convenire medio per id, quod est simile minori extremo: Ubi duo occurrunt syllogismi, unus imperfectus, in quo ex particulari simili majori extremo colligitur universalis propositio, quæ similitudinem utriusque rei particularis continet: Alter vero perfectus, in quo ex propositione universali concluditur aliquod particulare. *Conf. Mich. Piccarti Organon Aristotelem supra hunc loc.* Sicut ergo ipse *Aristoteles* talem probandi rationem edocuit, ita vel tacite nostram sententiam statuminavit. Neque obstat, quod ipse *Philosophus* hujusmodi *argumenta solvi posse, & ἀποδύσαι* esse, fateatur *I. Rhet. ad Theodecten c. 2.* Responsio enim facilis est. Nam ambabus quidem largimur, ejusmodi Syllogismum imperfectum esse, neque necessaria consequentia, sed tantum probabili sæpe constare; quod si enim exemplum ad unum fortasse quadret, non tamen idcirco statim in omnibus valebit, cum duobus idem facientibus id non statim sit idem: interim quicquid illorum sit, sufficit, nos posse argumentari a singulari ad universale, si ve iam illud fiat consequentia probabili, si ve necessaria, quod ex materia substrata cognoscendum erit. Quod tamen a singulari

gulari ad universale necessaria quoque vi materiae detur consequentia, superius dicta plenam fidem faciunt. Ac proinde, quia certum est, sequi ex singulari universale posse, non tamen necessario, nisi materiae vi hoc fiat; certissimum quoque est, quoties materia hujusmodi est, prout requisitum fuit §. 6. toties necessariam consequentiam, materialem scilicet, dari.

§. 14. Verum video, quid heic reponi possit. Primo enim omnium auctoritas urgebitur canonis logici, quem longa seculorum series cohonestavit unanimi consensu, quemque hodiernum docta sonant Logicorum pulpita, subselliaque ingeminant: *A particulari ad universale non valet consequentia*. Seu: *Ex puris particularibus nihil sequitur*; cui tamen adfertum nostrum e diametro videtur oblucri. At vero in vado res est. Respondemus enim (1) negando istum canonem, si ita nude & crude accipiatur. *Unus instar omnium esto laudatissimus Doctor B. Stablius*, cujus auctoritas nobis patrocinari possit; utpote qui in *subtilissima Disput. de Consequ. a part. ad univ.* veram sententiam solide diduxit, ac genuinum sensum effati philosophici prolixiuscule adseruit. Si proinde absolute accipiatur, ex puris particularibus (quatenus hæc & singulares & illas, quæ respectu magis universalium singulares audiunt, complectuntur) nihil ullo modo sequi; & veritas huic reclamatur, & obloquitur ratio, & experientia repugnat, ceu ex supra dictis constat. Quod si vero sensus hic sit: *Ex puris particularibus* (hoc est iis quarum subjectis particularia signa sunt præfixa) nihil sequitur formaliter, adeoque hoc modo a particulari ad universale non valet consequentia; sicut non valet: *Quidam homo non videt. Quidam videns est homo. Ergo quidam videns non videt; multo minus: Ergo Nullus videns videt*; sic lubentes ad istam sententiam accedimus. Respondemus autem tunc (2) aliam esse rationem particularium, aliam singularium stricte dictarum. Nam ex puris particularibus tali modo acceptis plane nihil sequitur, partim quia tales syllogismi non congruunt ad dictum de omni & nullo, quod requirit inter alia, ut minimum unus terminus affirmativus, itemque universalis occurrat, vid. *Arist. 1. pr. c. 23*, partim quia non respondent isti canoni: *Quæ sunt eadem uni tertio, sunt eadem*

dem

dem inter se, cum in his tertium, in quibus extrema convenire debent, non sit unum, sed divisum; partim quia in particularibus syllogismis plures dantur termini quam tres, siquidem medius terminus propter particularitatem aliter in majore ac in minore aliter accipitur. Contra vero ex puris singularibus, quæ scilicet particularibus contradistingvuntur, omnino aliquid sequitur, quippe quæ, cum habeant utrobique subjectum unum, etiam ad dictum de omni & nullo, & fundamentum illud syllogisticum optime quadrant. Verbi gratia: Judas est damnatus. Quidam Apostolus est Judas (aut, si mavis: Judas est Apostolus) Ergo quidam Apostolus est damnatus. Sicut ergo extra dubitandi licentiam positum credimus, ex puris singularibus sequi conclusionem particularem consequentia formali; sic ex iisdem materiali consequentia deduci posse universalem, si cætera sint paria, & prædicatum fuerit necessarium, adhuc sumus persuasissimi.

§. 15. Forfan alio ariete nostram quassare basin laborabis. Nam videtur adsertum nostrum subalternationis leges itemque conversionis evertere. Quod si enim ex singulari universale potest colligi; valebit quoque simili modo consequentia a subalternata ad subalternantem; & poterit particularis quoque in universalem converti; quæ tamen incongrua sunt: Verum in promptu adest responsio. Si enim formalem consequentiam nostro argumentandi modo vendicaremus, tunc esset, quod isti faveret sententiæ. Quoniam autem lubentes agnoscimus, singulares ex se & formaliter universalem conclusionem inferre non posse, nisi ob hypothesein ac universalem regulam, & quidem consequentia tantum materiali; subalternationis certe & conversionis leges non obstant, quippe quæ supponunt semper formalem consequentiam, secus atque hic fit. Quinimo sicut ideo in subalternationis doctrina valet consequentia a veritate subalternantis ad veritatem subalternatæ, quia plus requiritur ad veritatem subalternantis, quam subalternatæ; & a falsitate subalternatæ ad subalternantis falsitatem; quia plus requiritur ad falsitatem subalternatæ, quam subalternantis. vid. *Dn. D. Beckmanni Instit. Log.* Ita cum requiratur in præsentis negotio prædicatum, quod eandem
ra-

rationem habet in uno individuo, & in omnibus, adeoque non minus requiratur ad veritatem singularis, quam universalis; non video, cur non universale verum dici possit, ubi singulare verum est, cum, quæ sit ratio prædicati in uno individuo, eandem in omnibus esse, ut certissimum supponamus. *Stat ergo individuum loco totius speciei specialissima, atque, ut ita loquar, personam quasi gerit publicam, dum omnium sub specie contentorum individuorum vicem sustinet, & sic, quia in uno individuo tota species elucescit, recte quod de individuo affirmatur, affirmatur de ipsa specie, verba sunt B. Slevoctii.* Cæterum jam satisfactum & isti dubio, si quis dicat *Aristotelem negare, in tertia figura conclusionem effici posse universalem, l. pr. c. II.* At in nostro argumentandi modo tale quid obtingere palam videtur. Nam respondemus (1) Nihil obstat, quo minus & in prima figura dicto modo concludatur, quam ista regula haut ferit. Quid enim prohibet, quo minus syllogismi de medio singulari in prima figura concludantur? Verbi gratia: David peccat enormiter. Quidam homo sanctus est David. Ergo quidam homo sanctus peccat enormiter. Item: Hoc lignum non mergitur. Quoddam corpus grave est hoc lignum. Ergo quoddam corpus grave non mergitur. *Conf. B. Slevoctium in Disput. de Syllog. Eposit. (2) Nihil aliud exinde sequitur, quam nostrum argumentandi modum, quando in tertia figura concludit, non vi formæ concludere; quod ambabus largiti sumus, ac largimur etiamnum, cætera de hoc certi, quod materiali consequentia optime deducatur. Vide sis B. Slevoctium in Disput. de Consequ. formali & materiali §. 18 seqq.*

§. 16. Alias infirma quoque tela fore putamus, si quis ita labefactare nostram sententiam sustineat, quod, stante nostra hypothese, non elumbis futura sit *Puccii ac Huberi* adsertio, quam tamen orthodoxæ fidei contrariari, quotusquisque est, qui ignoret? Scilicet *Franciscus Puccius* defendendam sibi sumfit hanc thesin: *Electio ad salutem est universalis.* Nec minus *Samuel Huberus* ex præpostero zelo refutandi absolutum electionis & reprobationis Calvinianæ dogma, in falsam & *Servatoris* effato, *Matth. 20. v. 16. & 6. 22. v. 14. Pauci, (hoc est, aliqui, sed non omnes)*

C sunt

sunt electi; oppido contradicentem sententiam deslexit, omnes ac singulos homines a Deo ad salutem electos esse. Unde ne Christo videretur contradicere, dixit, omnes esse ἐκλελεγμένους, electos participialiter, non omnes ἐκλεκτός, electos nominaliter: Sed frustra & sine Scripturæ auctoritate; quæ Venerandis Theologis, tanquam ad superiorem cathedram spectantia, merito relinquimus decidenda. Interim, quod ad præsens facit, videtur, juxta nostram mentem, recte Huberus ita conclusurus: *Petrus est electus. Petrus est homo. Ergo omnis homo est electus.* At enim quilibet videt, quod hæc argumentatio non habeat πάντα τὰ ὄντως, quia prædicatum heic non est tale, ut peræque omnibus aliis individuis, atque Petro, competat, adeoque palmarium, quod requisivimus, abest, neque adeo in tali argumentatione consequentia materialis datur, nedum formalis. Aliud ergo est, ut sic loquamur, actus electionis, aliud electionis modus: Non enim si Petrus est electus, ideo statim & Judas vel alius est electus, quia tale prædicatum subiecto nec est essentialiter, nec necessarium. Quod si haberet hoc modo argumentatio: *Petrus electus est ad salutem intuitu meriti Christi finali fide apprehensi. Petrus est electus. Ergo omnis, qui electus est, electus est ad salutem intuitu meriti Christi finali fide apprehensi:* Seu: *Ergo omnis qui eligitur, eligitur ad salutem intuitu meriti Christi finali fide apprehensi;* nulli dubitamus, processurum esse; tunc enim prædicatum est necessarium, omnibusque competit; neque enim alio modo Petrus, alio alius homo est electus, sed eadem est ratio, idem modus electionis respectu omnium ac singulorum. Ex quibus fortasse patet, aut diversam esse a regulis istam argumentandi rationem, quæ in gratiam Huberi formari potest; aut, si non est diversa, nihil absurdi habere, sed veram esse.

§. 17. Non absimili modo fac, Reformatos, ut negent realitatem ac substantialem corporis & sanguinis Christi in S. cœna præsentiam, sic argumentari: *Circumcisio cordis non fuit in circumcissione præputii substantialiter & per indistantiam præsens (Transitus in agno paschali mactato & manducato non fuit per indistantiam præsens:)* Ergo nulla materia cœlestis Sacramenti (& consequenter nec corpus & sanguis Christi) substantialiter & per indistantiam in Sa-
crā.

cramento praesens est: Annon ergo bona diceretur talis argumen-
tatio? Verum quilibet a praconceptis opinionibus liber facile
advertit, hanc ejusmodi collectionem non procedere; quia pra-
dicatum subiecto non aequo necessario utrobique competit (ut ni-
hil dicam subiectum non esse singulare striete dictum.) Nam ceu
nos docent orthodoxi Theologi, ex quorum doctrinis liceat
pauca, in quantum sunt praesentis usus, huc transferre, di-
versissima est ratio inquirendi partes substantiales Sacramen-
torum. Quoniam enim unice uniceque inhaerendum est divinae
institutioni, hinc non sequitur: Hoc competit (non competit) huic
Sacramento. Ergo etiam competit (non competit) alii; nam co-
gnosci tantum potest ac debet ex divina Institutione cujusq; Sa-
cramenti, quid eidem competat aut non competat; minime omniu
autem ex collatione alterius Sacramenti, quod suam peculiarem
Institutionem sibi habet, ac non alii. Jam quanam est sequela:
Circumcisio cordis (quam sane Deus non instituit, ut tanquam sub-
stantiale circumcisioni carnis uniretur, quippe cujus fructus & ef-
fectus fuit, nec etiam omnibus circumcisis communis) non fuit pra-
sens circumcisioni carnis. Ergo nec corpus & sanguis Christi cum
pane ac vino sunt praesentia (quae tamen Deus instituit, ut praesentia
sint, & cum pane ac Vino sacramentaliter uniantur.) De altero
exemplo idem esto iudicium. Deinde supponunt Reformati, cir-
cumcisionem cordis esse materiam coelestem in circumcisione, i-
temque transitum in agno paschali; quod tamen nondum est pro-
batum, neque ex institutione cujusque Sacramenti probabitur.
Cum ergo diversa ratio sit S. coenae, & aliorum Sacramentorum
sive veteris, sive novi Testamenti; quae ex Institutione petenda
est; patet, nullius esse momenti istiusmodi argumentationem,
atque a nostro argumentandi modo plane abluere. Quo re-
fer & hoc ipsorum argumentum, quod B. Heshusius in Lib. de
praesentia Corporis & Sanguinis Christi perstringit: Circumci-
sio dicitur foedus, agnus dicitur pascha seu transitus Domini, Pe-
tra dicitur Christus: At in his phrasibus necesse est admitti tro-
pum. Ergo & in verbis Coenae: Hoc est Corpus meum; admitten-
dus est tropus; quod eorum fere morbo laborat. Idem esto ju-
dicium de sequentibus syllogismis: Abraham genitus est ex
concurfu maris & foeminae. Abraham est homo. Ergo omnis

homo genitus est ex concursu maris & foeminae; cum tamen exemplum Adami obftet, item Christi veri hominis, at non meri hominis. Nam praedicatum non est subiecto essenziale, neque in omnibus aliis individuis eadem ratio. Sic scopae dissolutae sunt: Judas Iscariotes prodidit Christum. Judas Iscariotes fuit Apostolus. Ergo omnis Apostolus prodidit Christum. Petrus in atrio Pontificis sese execratus est. Petrus fuit Apostolus. Ergo omnis Apostolus in atrio Pontificis sese execratus est. Sed non attinet nodum hic in scirpo quaerere.

§. 18. Id potius agemus, ut usus doctrinae nostrae exemplo fiat magis conspicuus. Ita quaeritur non immerito: *An modus argumentandi Paulo adhibitus Rom. 4. bonus sit, nec ne.* Ubi illi, quibus purior caelestis veritatis lux adfulsit, uno omnes fatentur ore, non posse dari sine summo scelere, quod Spiritus sanctus concluderit aliquid ex eo, ex quo non sequatur, hoc est sine consequentia. At in eo cardo quaestionis vertitur: *Anne iste modus argumentandi, quando Spiritus sanctus argumentatur ab exemplo Abrahami, procedat, & quidem recte, a particulari ad universale, an secus?* Haec B. Heshusius, cumque hoc Celeberrimus Cornelius Martini in *Tractatu de Analyti Log. p. m. 148. putat, dicere velle, Spiritum sanctum argumentari a particulari ad universale, esse dicere, Spiritum sanctum facere conclusionem ex iis praemissis, ex quibus non sequatur.* Quod ipsorum adsertum suo sensu verum omnino credimus. Interim, sicut probatum dedimus, bonam esse consequentiam, licet non formalem, at certe materialem a singulari ad universale (adeoque a particulari in latiori significatione tali ad universale) si caetera fuerint paria: Ita integrum erit nobis, cum B. Stablio in *Disputat. de Consequ. a part. ad univ. cumque B. Slevogtio in Disputat. de Consequ. formali & materiali*, Viris, quorum in Orbem literarium amplissima extant merita, libere, at modeste adserere, quod non absurdum sit, si quis dicat, hunc syllogismum: Abraham fuit justificatus fide sine operibus. Abraham fuit justificatus. Ergo omnis, qui justificatur, justificatur fide sine operibus; recte concludere in tertia etiam figura, vi scilicet materiae ac propter eundem justificandi modum, qui in omnibus da-

617

tur. Quanquam non negemus interim, in alia quoque forma hoc argumentum proponi posse. *Conf. laudata Disput. de Consequ. a part. ad univ. §. 35. seqq.* Alias tamen non abs re videtur etiam, quod argumentatio Paulina sit metaleptica, & Paulus probaturus, omnes homines fide justificari, substituerit in locum ejus per μεταλήψιν hanc conclusionem: Abraham justificatus fuit fide; hac hypothese, quod concessa posteriori & prior concedenda sit, ob unam scilicet eandemque rationem, quæ utrobique subest. Tuetur hanc sententiam B. DN. D. Christianus Chemnitius, Theol. quondam Prof. ut & Pastor ac Superintend. Jenensis antiquaque meritisimus. Verba ejus ita habent: *Hic questio illa: Quomodo homo justificetur coram Deo, per syllogismum metalepticum (qui est species syllogismi ex hypothese) translata est in exemplum Abrahami, ut, probato, quod Abraham fuerit justificatus fide, pro demonstrato habeatur, omnem hominem justificari fide. Hanc aliter, atque Christus questionem de resurrectione mortuorum transtulit ad exempla Abrahami, Isaaci & Jacobi, Matth. 22. v. 32. Vid. Explic. publ. sup. cit. locum Paulinum.* Si quis proinde putet, Apostolum sic argumentari velle: Cuicunque fides imputatur ad justitiam, is sine operibus fide justificatur (qui enim justificatur ex operibus, ei non fides, sed opera imputantur ad justitiam.) Atqui Abrahamo (non tantum incipienti justificari, Gen. 12. sed etiam justificato jam tum, Gen. 15.) fides imputatur ad justitiam. Ergo Abrahamus (non tantum incipiens justificari, sed & justificatus jam tum) sine operibus fide justificatur; atque hac conclusione probata propter hypothesein, & istam simul probatam dederit ac voluerit: Omnis homo fide justificatur sine operibus; eidem nullo modo refragabimur.

§. 19. Adesto & exemplum ex veteri fœdere. Ita ex *Psalmo 51. v. 7.* nostrates Theologi deducunt peccatum originis, cum dicat David, se in iniquitate formatum esse in utero materno; ergo agnoscit peccatum, quod cum ipsa natura trahit originem, quodque adeo recte censetur originalis peccati nomine. Quanquam enim vulgata versio pluralem habeat: In peccatis; tamen reddendum esse per singularem: In peccato tanquam in

uno, non in pluribus peccatis, ipsi fontes docent. Jam certum est, quod heic a singulari procedatur ad universale. Quia tamen hoc singulare induit quasi naturam speciei specialissimæ respectu hujus prædicati, quod omni vero meroque homini in corrupto statu necessario ac æqualiter competit, qui quidem secundum naturæ ordinem a parentibus nascitur, ita ut omnibus quoad hoc prædicatum eadem plane sit ratio; idcirco perbene se habere hanc eandem consequentiam, si non formaliter, at vi materiæ, adseveramus intrepide. Accedit enim, quod adversarius nequit ire inficias, quod, sicut se habet Davidis nativitas, perinde communis omnium sese habeat; adeoque probato hoc, quod David natus sit in peccato, per metalepsin & illud habendum sit pro demonstrato, omnem hominem nasci cum & in peccato. Liceat pulchris verbis, quibus *Venerandus DN. D. Valentinus Veltbem* hanc rem exponit dilucide, majorem dictis accendere lucem. Habentur autem ista in *Lectiõibus Ejusdem publicis Theologico-Historicis, quæ jam ad finem properant, Loc. VII. de peccato originali & actuali: Psal. 51. v. 7. Ecce in iniquitate formatus sum, & in peccato calefacta est mater mea (concepit me mater mea) redit idem argumentum, quod ex præcedentibus Locis Geneseos formabatur: Scil. quodcunque malum a primo conceptionis momento cum ipsa hominis natura traxit originem, illud est peccatum non actuale, sed originale. Atqui malum, de quo hic loci, np. in Ps. 51. v. 7. agitur, statim a primo conceptionis momento cum ipsa hominis natura traxit originem. E. Major propositio est evidens, quia illud peccatum quod statim cum ipsa natura hominis incipit, peccatum originis est & recte dicitur. Minor patet ex ipso textu, ubi Psalter dicit, se genitum esse in peccato, & eo statim momento, quo conceptus est, simul incepisse peccatum. Pelagiani, Photiniani & Sociniani, ut inveniant, quod regerant ac adversus manifestam Scripturæ S. adsertionem urgeant, in varias abeunt vias, quod initium ac indicium desertæ deserendæque causæ est, dum dicunt alii, hunc locum agere de solo Davide; adeoque a Nostratibus, h. e. orthodoxis Theologis, ex puris particularibus argumentum h. m. formari: David conceptus est in peccato & natus in iniquitate. David fuit homo. Ergo omnes homines concepti sunt*

sunt in peccato & nati in iniquitate. Verum resp. hanc exceptionem plane frivolam esse, cum, quod uni est naturale, illud etiam reliquis hominibus sit commune, propterea quod omnium hominum, quantum ad presens attinet, sit una eademque ratio: Nam si sanctissimus ille Vir fuit in peccato conceptus, quidni & reliqui homines, qui in sanctitate ipsi pares non sunt? Quod igitur ad argumentationem orthodoxorum Theologorum modo allatam attinet, ea est nervosissima, quia supra dubitandi licentiam positum est, unam, quantum ad presens attinet, esse rationem generationis omnium, i. e. cum omnes eadem ratione generentur, non potuisse Davidem alia ratione generari, alia autem alios homines. Hæc ibidem prolixè optimus Preceptor, ubi una & aliis aliorum exceptionibus satisfacit. Interim bona pace huc ex omnibus aliqua transcripsisse juvat. Alia, quæ heic moneri poterant, ne fallacem in alienam messem videamur immisuri, voluntario præterimus silentio.

§. 20. Atque sic Colophonem imponere placet operæ præfenti, quo pagellis ac tempori parcamus; poterat enim & hic unum instar omnium sufficere exemplum. Tu vero, L. B. si humani quid admiserimus, veniam dabis, memor & ipse hominem esse. Nam humana fert conditio suos nævos, & quod universis hac in parte communiter obtingit, unus instar omnium præ se fert semper, facitque testatum.

SOLI DEO GLORIA!

ΕΠΙΜΕΤΡΑ.

- I. Qui latina loquitur & grammaticè, non semper latine loquitur.
- II. Suo non caret sensu hæc oratio: Quædam homo est natura, visum vitium naturam.
- III. Satis bene dici nonnullis videtur: Vir nubit mulieri. Quod si & nobis satis bene dictum

VI.

videretur, minus bene tamen id habere cense-
feremus.

- IV. Attice & illis temporibus, quæ augmento
carent, additur augmentum. Sic Joh. 19. v. 31,
κατεργάσθαι pro *καταγῶν* positum occurrit;
Simili modo pro *κατάξει* *κατέξει* legitur
Matth. 12. v. 20.
- V. Inter figuram Kamets & Kamets- chatuph
nihil est discriminis, nisi quod accentus toni-
cus, seu euphonicus metheg isti addatur;
qui si nonnunquam ex incuriasit omissus,
analogia vocis ac sensus attendi debent.
- VI. Quædam anomala confundunt formas, &
vel e diversis conjugationibus vel tempori-
bus, vel radicibus emphaseos gratia compo-
nuntur.
- VII. Soluta etiam oratio numero metroque
constare debet; ubi tamen poëticiæ dimensi-
oni locus non est.
- VIII. Sæpe versus claudicat, quem velocitate
pedum satis valere duxeris non abs re.
- IX. Si quis, doctrinam de affectibus tradendam
esse in Rhetoricis, neget, rem certe non sine
affectu æstimat.
- X. Carmina cum ipsis pene mundi exordiis
exordia cepisse, neque tamen cum fine hujus
finienda, non est improbabile.

XI.

XI. Musæ prius floruerunt, quam florere cœpe-
runt Musæ, novem scilicet istæ, quas Seculum
ante Christum nat. XIII, creditur educasse.

XII. Græci præ cœteris multum ad Sapientiæ in-
crementa contulerunt. Quin tamen barbarica
Philosophia græcam canicie sua antecesserit,
nulli dubitamus,

XIII. Philosophiam Aristotelis mira olim excepe-
runt fata, dum mox incuriam indoctorum, mox
injuriam temporum experta est, Sed ista floren-
te floruit quoque veneranda Scientia, confopi-
tur itidem ista sepulta,

XIV. Qui negat, Logicam esse scientiam de arte
inveniendi scientiam vel opinionem, is, ut molli-
ter loquamur, ignorat genuina Analyticæ præ-
cepta,

XV. Neutra propositionum harum, utut contradi-
centes videantur, vera est: Solus Pontifex est
Caput Ecclesiæ: Non solus Pontifex est Caput
Ecclesiæ. Ejusdem furfuris sunt hæ: Sola bona
opera justificant; Non sola bona Opera justifi-
cant,

XVI. Enunciatio potest esse impossibilis, quæ ta-
men est in materia necessaria; & necessaria con-
tra, quæ est in materia impossibili.

XVII. Potest aliquid esse tota essentia entis, ut
tamen non sit de essentia ejus, nec ad essentiam
pertineat.

D

XIIX,

- XIIX. Non omnis substantia per se subsistit, quis ergo crederet, substantiam in communi esse ens per se subsistens?
- XIX. Quæritur: An sua somniis denegari nequeat divinatio?
- XX. Monstruosa esset sententia, quæ mulieres inter monstra referret.
- XXI. Particula אֲשֶׁר quæ Genes. primo voci אֱלֹהִים jungitur, non debet legi per אֲשֶׁר quasi coelum literis coruscum & figuris alphabeticis distinctum significetur.
- XXII. Quando Sol tanquam signa luctus editurus ob mortem Domini sui eclipsin passus est, hoc singulare quid fuit, & prorsus extraordinarium.
- XXIII. Tolle liberum arbitrium hominis, hominem ipsa humanitate exues.
- XXIV. Potest aliquis sua voluntate cogi, ut velit hic & nunc, quod alias sibi relictus minime vellet.
- XXV. Mendacium qui dixit, cave mentitum illico duxeris.
- XXVI. Αὐτόχρηστος est homo pessimus, utpote qui recusat honeste vivere, cum velit plane non vivere.
- XXVII. Sicuti Regum ac Principum status est a Deo, ita similiter Aulicorum status non adversatur Eidem, qui solus est infinitæ bonitatis.

Instar

Instar cunctorum probat unum. Nonne probares
Unum solertes sedulitatis opus?

Pergito doctrinam vanis praponere cunctis,
Hanc unam pulchri luminis instar habe.

Nec deerunt certe Virtuti pramia digna,
Sed multæ laudes unius instar erunt.

*His pereximio DN. Respondenti, Auditori ac Amico suo
estimatifissimo de Φιλοσοφία laudanda impensoque
solide doctrine studio gratulari ex animo
voluit*

PRÆSES.

Die unvergnügte Lust der Welt = erbixten Sinnen
Gleicht dem erbosten Meer / so niemahls bleibet still;

Sie dencket ichs das / bald jenes zu gewinnen /

Je mehr man hat erlangt / je mehr man haben wil.

Doch Ihm / Hochwehrtter Freund / wil dieses nicht gefallen /

Sb einem ieden sonst die Menge schon beliebt:

Nur eines wehlet Er an statt des andern allen /

So dem gelehrten Sinn allem Vergnügung giebt.

Wohlan! Das große Eins in unzertheilten dreyen /

Die nie gezehlte Zahl / so mehr denn alles heist.

Verleihe frohes Glück und himmlisches Gedeihen /

Zu Seinem muntren Fleiß / der heute sich erweist.

Dieses wenige sehten glückwünschend
des Herrn Resp. sämtliche

Fischgenossen.

Auro doctrinæ Tua mens flammisqve refulget,
Atque inter Mulas quarit amica locum.

Macte illâ virtute Tua! Sectare recessus

Doctorum: Necent sic Tibiserta DEÆ.

L. mg. f.

JOH. Lauterbach / Numb.

D 2

Omne

Omne feres punctum, defendens Omne sub uno;
Præsides dum clari prælia fausta subis.
Id cunctis vere tribuis, quod competit uni,
Sic, Daumi, dabitur Laurea pulcra TIBI.

*Clarum nomen & præmia nobilia cum voto omnigena
prosperitatis DN. Respondenti, Amico &
Conterraneo suo suavissimo ominatur*

Hartmann. Christianus Hoffmann/
S. S. Theol. Stud.

JOHANNES DAUMIUS,

κατ' ἀνάγκην.

Hem! non das, I Vivas!

Hem! non desidiæ sterilis das, optime, signa,
Sed vigilis studii; quod docet hoc specimen,
Hac ratione Virum Te præstas: Perge studere;
Si pergis, poteris Vir fieri celebris,
I, Vivas felix! Tibimet benedicat Iöva,
Atque tuis studiis, hoc precor ex animo!

Sic

*Domino Respondenti suo Contubernali
acclamabat*

JOH. CASPAR. Groß/
SS. Theol. Stud.

Ji 2149

ULB Halle 3
002 410 087

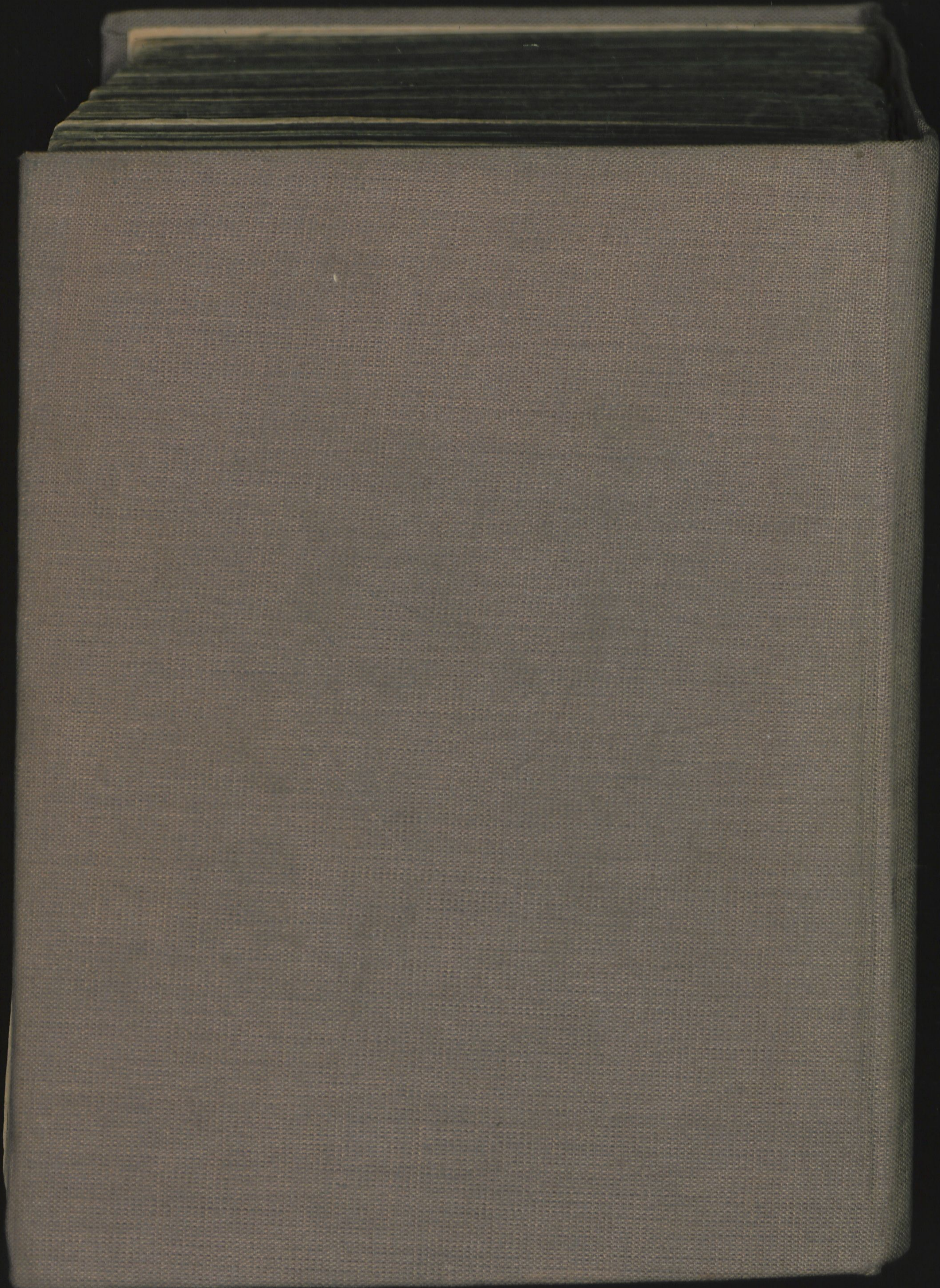

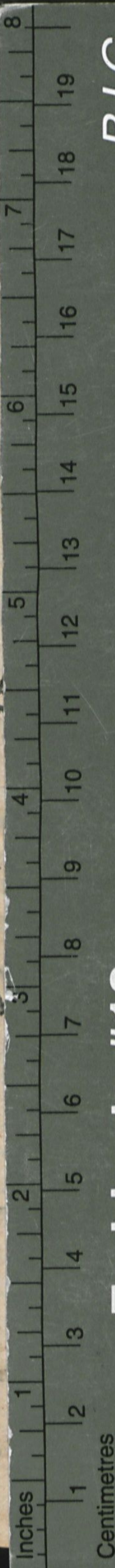
sb.

V. 18

VOA

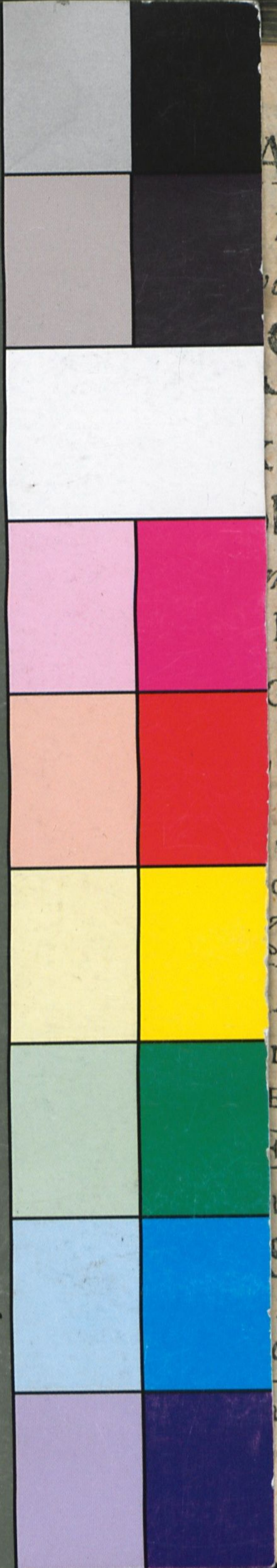

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

AR OMNIUM
DIDUCTUM

STIO

... singulari univer-
... bari posfit?

RETO
GII PHILOSOPHICI
OCO

Majorum rite

do,
ἐπιτόσηφ exponit

ORUS Ständer/

rg.
ENTE
E Daumen/
uring.

Salana

Mart.
C.

nis, Anno 1685.

19
19

